

(Давоми. Бошланиши биринчи бетда)

Хар қандай мулкнинг мерос қолдирувчининг ўзига тегишли қисми мерос таркибига киради. Масалан, мерос мулки эр-хотинга тегиши умумий мулк ёхуд икки ёки ундан ортиг шахснинг биргалиқдаги эгалигида бўлган мулкнада иборат бўйса, у холда умумий мулкнинг факат мерос қолдирувчига тегишли қисми мерос таркиби киради. Мерос қолдирувчининг васияти ҳам, у қандай мазмунда бўлишидан катни назар, факат мулкнинг мерос қолдирувчига тегишли қисмiga нисбатан тадбик қилинади.

Шунга кўра, қонун бўйича меросга бўлган ҳукук тўғрисида ёки васиятнома бўйича меросга бўлган ҳукук тўғрисида гувоҳнома расмийлаштиришда мулкнинг айнан қандай қисми мерос қолдирувчига тегиши эканини анилаш мумхим аҳамиятга эга.

Мерос очилган пайтда ҳаёт бўлган фуқаролар, шунингдек, мерос қолдирувчининг ҳаётлик пайтида ҳомила ҳолида бўлган ва мерос очилгандан кейин тирик туғилган болалари висият ва қонун бўйича меросхўр бўлиши мумкин.

Мерос очилган пайтда тузилиб бўлган юридиш шахслар, шунингдек, давлат ва фуқароларнинг узини ўзи бошқариш органлари ҳам, Фуқаролик кодексининг 1118-моддасида беълигандан, висият бўйича меросхўр бўладилар.

Мерос очилган пайтда ҳаёт бўлган мерос қолдирувчи билан қариндошли муносабатларида бўлган шахслар қонун бўйича меросхўрлар доирасида киради. Улар қариндошли доирасида караб, Фуқаролик кодексининг 1135-1138-моддалари талабига мувофик, висиялка чакриладилар.

Қонун бўйича биринчи навбатдаги ворислик ҳукуқига мерос қолдирувчининг болалари, жумладан, фарзандликка олинган болалар, эри ёки хотини ва ота-онаси (фарзандликка олучувчilar), тенг, улушларда эга бўладилар.

Қонун бўйича иккичи навбатдаги ворислик ҳукуқига мерос қолдируvчининг тугишиган ҳамда она (ота) бир ота (она) бўшقا ака-укалари ва опа-сингиллари, шунингдек, унинг ҳам ота, ҳам она тарафдан бобоси ва бувиси тенг улушларда эга бўладилар.

Мерос қолдируvчининг тугишиган амакиси, яъни отасининг ака ёки уkalari, тоғаси, яъни онасининг ака-укалари, аммаси — отасининг опа-сингиллари ва холоси — онасининг опа-сингиллари тенг улушларда **қонун бўйича учинчи навбатдаги ворислик ҳукуқига** эгадир.

Мерос қолдируvчининг олтинчи даражагача (олтинчи даража ҳам шунга киради) бўлган бўшقا қариндошлири қонун бўйича **тўртничи навбатдаги ворислик ҳукуқига эга бўладилар**. Мерос қолдируvчининг махнатга қобилиятисиз бокимили, агар улар Фуқаролик кодексининг 1141-моддаси асосида мерос олмаса, бешинчи навбатдаги ворислик ҳукуқига кирадилар.

Милли қонуничиликда нолойик меросхўрларни мерос

дан четлаштириш ҳам ҳукукй жihatдан тартибга солинган. Меросдан четлаштириш ёки мерос олишдан маҳрум килиш факат қонунда, хусусан, Фуқаролик кодексининг 1119-моддасида белгиланган асослар ва тартибда амалга оширилиши мумкин.

Қонуннинг ушбу мөърида, мерос қолдируvчини ёки эхтимол тутилган меросхўрлардан биронтасини қасддан ўлдирган ёки уларнинг ҳаётiga сиқиасида қылган шахслар висият бўйича ҳам, қонун бўйича олиши лозим бўлган меросдан четлаштириш.

Мерос қолдируvчи ўзининг охириги хоҳиш-иродасини амалга оширишига қасдан

тан жароҳати етказганилиги, шунингдек, висиятномани калбакилаштирганилиги юзасидан суд ҳукум билан жинонайтига тортилганлиги аниланади.

Суднинг ҳал қиув қарори билан даъво қаноатлантирилиб, К.Гулов номидан расмийлаштирилган висиятнома ҳақиқий эмас, деб топилди. Шунингдек, С.Гулов қонун бўйича ўзига тегиши лозим бўлган мерос мулкнинг бешдан бир (1/5) қисми мидкорида олиши лозим бўлган меросдан четлаштириш.

Амалиётда мерос қолдируvчи томонидан айни бир мулка нисбатан турли вактда висиятнома қолдириган ҳолатлар ҳам учраб турди. Бунда висият қолдирилган охириги иродаси сифатида вақт бўйича кейинги қолдирилган висиятнома мерос қолдируvчининг сўнгги хоҳиш-

пайтга келиб, бундай молмук унга тегиши бўлиб қолса, тегиши фармойиш ҳақиқий хисобланади.

Мерос қолдируvчи висиятнома тузага, у нотариал тасдиқлангандан кейин ҳам уни ўзи истаган пайтда бекор қилиша ва ўзгаришига ҳакли бўлиб, у бунинг сабабларини кўрсатишга мажбур эмас.

Амалиётда мерос қолдируvчи томонидан айни бир мулка нисбатан турли вактда висиятнома қолдириган ҳолатлар ҳам учраб турди. Бунда висият қолдирилган охириги иродаси сифатида вақт бўйича кейинги қолдирилган висиятнома мерос қолдируvчининг сўнгги хоҳиш-

кин. Бунда висиятнома бўйича меросхўрнинг ўзидан кейинги тайинланган ворис зарагига, яъни бўшқа бирон шахс фойдасига меросдан воз кечишига йўл қўйилмайди.

Шу ўринда ҳаётлик мисолларга мурожаат этсак, Мъаруф ҳаётлигига нотариал тасдиқлангандан ҳолатлар ҳамда шартли висиятнома қолдириб, унда агар ўғли Қобил спиртил ичимликларни истемол килишини ташласа ва фойдалари меҳнат билан шугулланса, ўзига тегиши бўлган "Нексия" руслами автомашинаси унга висиятнома қолдиришини хамда набираси, яъни кизи Нодирининг ўғли Анварни кейинги ворис қилиб тайинлашни кўрсатади.

Спиртил ичимликларни истемол килишига килишини ташласа ва фойдалари меҳнат билан шугулланса, ўзига тегиши бўлган "Нексия" руслами автомашинаси унга висиятнома қолдиришини хамда набираси, яъни кизи Нодирининг ўғли Анварни кейинги ворис қилиб тайинлашни кўрсатади.

Спиртил ичимликларни истемол килишига килишини ташласа ва фойдалари меҳнат билан шугулланса, ўзига тегиши бўлган "Нексия" руслами автомашинаси унга висиятнома қолдиришини хамда набираси, яъни кизи Нодирининг ўғли Анварни кейинги ворис қилиб тайинлашни кўрсатади.

Шу ўринда ҳаётлик мисолларга эътибор қарасат, давлагор Сайёра Ҳусанова жавобгар Сапура Раҳмоновага нисбатан ўй-жойни олди-сотди битимини ҳақиқий деб тобиб, эгалик ҳукукини белгилаш ҳақида давло аризаси билан ҳолатларга мавжудлигини анилашни кўрсатади.

Шу ўринда ҳаётлик мисолларга эътибор қарасат, давлагор Сайёра Ҳусанова жавобгар Сапура Раҳмоновага нисбатан ўй-жойни олди-сотди битимини ҳақиқий деб тобиб, эгалик ҳукукини белгилаш ҳақида давло аризаси билан ҳолатларга мавжудлигини анилашни кўрсатади.

Шу ўринда ҳаётлик мисолларга эътибор қарасат, давлагор Сайёра Ҳусанова жавобгар Сапура Раҳмоновага нисбатан ўй-жойни олди-сотди битимини ҳақиқий деб тобиб, эгалик ҳукукини белгилаш ҳақида давло аризаси билан ҳолатларга мавжудлигини анилашни кўрсатади.

Шу ўринда ҳаётлик мисолларга эътибор қарасат, давлагор Сайёра Ҳусанова жавобгар Сапура Раҳмоновага нисбатан ўй-жойни олди-сотди битимини ҳақиқий деб тобиб, эгалик ҳукукини белгилаш ҳақида давло аризаси билан ҳолатларга мавжудлигини анилашни кўрсатади.

Шу ўринда ҳаётлик мисолларга эътибор қарасат, давлагор Сайёра Ҳусанова жавобгар Сапура Раҳмоновага нисбатан ўй-жойни олди-сотди битимини ҳақиқий деб тобиб, эгалик ҳукукини белгилаш ҳақида давло аризаси билан ҳолатларга мавжудлигини анилашни кўрсатади.

Шу ўринда ҳаётлик мисолларга эътибор қарасат, давлагор Сайёра Ҳусанова жавобгар Сапура Раҳмоновага нисбатан ўй-жойни олди-сотди битимини ҳақиқий деб тобиб, эгалик ҳукукини белгилаш ҳақида давло аризаси билан ҳолатларга мавжудлигини анилашни кўрсатади.

Шу ўринда ҳаётлик мисолларга эътибор қарасат, давлагор Сайёра Ҳусанова жавобгар Сапура Раҳмоновага нисбатан ўй-жойни олди-сотди битимини ҳақиқий деб тобиб, эгалик ҳукукини белгилаш ҳақида давло аризаси билан ҳолатларга мавжудлигини анилашни кўрсатади.

Шу ўринда ҳаётлик мисолларга эътибор қарасат, давлагор Сайёра Ҳусанова жавобгар Сапура Раҳмоновага нисбатан ўй-жойни олди-сотди битимини ҳақиқий деб тобиб, эгалик ҳукукини белгилаш ҳақида давло аризаси билан ҳолатларга мавжудлигини анилашни кўрсатади.

Шу ўринда ҳаётлик мисолларга эътибор қарасат, давлагор Сайёра Ҳусанова жавобгар Сапура Раҳмоновага нисбатан ўй-жойни олди-сотди битимини ҳақиқий деб тобиб, эгалик ҳукукини белгилаш ҳақида давло аризаси билан ҳолатларга мавжудлигини анилашни кўрсатади.

Шу ўринда ҳаётлик мисолларга эътибор қарасат, давлагор Сайёра Ҳусанова жавобгар Сапура Раҳмоновага нисбатан ўй-жойни олди-сотди битимини ҳақиқий деб тобиб, эгалик ҳукукини белгилаш ҳақида давло аризаси билан ҳолатларга мавжудлигини анилашни кўрсатади.

Шу ўринда ҳаётлик мисолларга эътибор қарасат, давлагор Сайёра Ҳусанова жавобгар Сапура Раҳмоновага нисбатан ўй-жойни олди-сотди битимини ҳақиқий деб тобиб, эгалик ҳукукини белгилаш ҳақида давло аризаси билан ҳолатларга мавжудлигини анилашни кўрсатади.

Шу ўринда ҳаётлик мисолларга эътибор қарасат, давлагор Сайёра Ҳусанова жавобгар Сапура Раҳмоновага нисбатан ўй-жойни олди-сотди битимини ҳақиқий деб тобиб, эгалик ҳукукини белгилаш ҳақида давло аризаси билан ҳолатларга мавжудлигини анилашни кўрсатади.

Шу ўринда ҳаётлик мисолларга эътибор қарасат, давлагор Сайёра Ҳусанова жавобгар Сапура Раҳмоновага нисбатан ўй-жойни олди-сотди битимини ҳақиқий деб тобиб, эгалик ҳукукини белгилаш ҳақида давло аризаси билан ҳолатларга мавжудлигини анилашни кўрсатади.

Шу ўринда ҳаётлик мисолларга эътибор қарасат, давлагор Сайёра Ҳусанова жавобгар Сапура Раҳмоновага нисбатан ўй-жойни олди-сотди битимини ҳақиқий деб тобиб, эгалик ҳукукини белгилаш ҳақида давло аризаси билан ҳолатларга мавжудлигини анилашни кўрсатади.

Шу ўринда ҳаётлик мисолларга эътибор қарасат, давлагор Сайёра Ҳусанова жавобгар Сапура Раҳмоновага нисбатан ўй-жойни олди-сотди битимини ҳақиқий деб тобиб, эгалик ҳукукини белгилаш ҳақида давло аризаси билан ҳолатларга мавжудлигини анилашни кўрсатади.

Шу ўринда ҳаётлик мисолларга эътибор қарасат, давлагор Сайёра Ҳусанова жавобгар Сапура Раҳмоновага нисбатан ўй-жойни олди-сотди битимини ҳақиқий деб тобиб, эгалик ҳукукини белгилаш ҳақида давло аризаси билан ҳолатларга мавжудлигини анилашни кўрсатади.

Шу ўринда ҳаётлик мисолларга эътибор қарасат, давлагор Сайёра Ҳусанова жавобгар Сапура Раҳмоновага нисбатан ўй-жойни олди-сотди битимини ҳақиқий деб тобиб, эгалик ҳукукини белгилаш ҳақида давло аризаси билан ҳолатларга мавжудлигини анилашни кўрсатади.

Шу ўринда ҳаётлик мисолларга эътибор қарасат, давлагор Сайёра Ҳусанова жавобгар Сапура Раҳмоновага нисбатан ўй-жойни олди-сотди битимини ҳақиқий деб тобиб, эгалик ҳукукини белгилаш ҳақида давло аризаси билан ҳолатларга мавжудлигини анилашни кўрсатади.

Шу ўринда ҳаётлик мисолларга эътибор қарасат, давлагор Сайёра Ҳусанова жавобгар Сапура Раҳмоновага нисбатан ўй-жойни олди-сотди битимини ҳақиқий деб тобиб, эгалик ҳукукини белгилаш ҳақида давло аризаси билан ҳолатларга мавжудлигини анилашни кўрсатади.

Шу ўринда ҳаётлик мисолларга эътибор қарасат, давлагор Сайёра Ҳусанова жавобгар Сапура Раҳмоновага нисбатан ўй-жойни олди-сотди битимини ҳақиқий деб тобиб, эгалик ҳукукини белгилаш ҳақида давло аризаси билан ҳолатларга мавжудлигини анилашни кўрсатади.

Шу ўринда ҳаётлик мисолларга эътибор қарасат, давлагор Сайёра Ҳусанова жавобгар Сапура Раҳмоновага нисбатан ўй-жойни олди-сотди битимини ҳақиқий деб тобиб, эгалик ҳукукини белгилаш ҳақида давло аризаси билан ҳолатларга мавжудлигини анилашни кўрсатади.

Шу ўринда ҳаётлик мисолларга эътибор қарасат, давлагор Сайёра Ҳусанова жавобгар Сапура Раҳмоновага нисбатан ўй-жойни олди-сотди битимини ҳақиқий деб тобиб, эгалик ҳукукини белгилаш ҳақида давло аризаси билан ҳолатларга мавжудлигини анилашни кўрсатади.

Шу ўринда ҳаётлик мисолларга эътибор

